

Het volwassen dier, geschikt tot voortplanting van zijn soort.

Immers de Schrift leert ons in de Zegening der dieren, in het weest vruchtbaar en vermenigvuldigt, dat wij ons de dieren, toen God ze geschapen, gemaakt had, niet anders dan als volwassen hebben te denken.

Maar onder dit beding zal juist de toepassing van wat de natuurstudie ons leert in haar theorie van de cel, en het ernst maken met wat de Schrift zegt: *de aarde bracht voort en uit de aarde maakte God al het gedierte*, u het werk van uw God ook in het eerste ontstaan der dieren des te beter doen verstaan.

Het wriemende gedierte der zee, en dat zonder getal; kleine gedierte met groote. (Ps. 104: 25); het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte (Ps. 148: 10) verkondigt u reeds in zijn ontstaan den lof van uw God; Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid.

Hoe groot zijn Uwe werken, o Heere! Gij hebt ze allen met wijsheid gemaakt. (Ps. 104: 24).

„En ging weg.”

En als de menschen slapen, kwam zijn vijand, en zaaid onkruid midden in de tarwe, en ging weg.
Mattheus 13: 25.

Tusschen onzen persoon en wat we deden, bestaat verband.

Die band moge losser of vaster zijn aangehouden, maar hij is er altoos; en ook als voor een wijl die band schijnt uitgesloten of vergeeten, blijft hij van achteren toch nog te bestaan en kan hij reeds hier op aarde zoo verrassend helder voor ons bewustzijn opkomen. En ook al ware het, dat die band voor veel in ons verleden allengs niet meer trok, wat zal het laatste Oordeel anders zijn, dan juist het plotseling weer met volle kracht trekken van dien band, die in onze consciëntie ligt vastgeknoopt tusschen ons en wat we deden!

Het verschil is geneenlijk maar, dat we dien band uit laten komen of verbergen, al naar gelang hetgeen we deden, ons eere of schande brengt.

Wel is er een zedelijke verdorvenheid, zoo diep gaande, dat er ook zijn, die zich beroemen op hun kwaad, en pronken met hun schandelijkheid, maar dat zijn onverlaten, en als regel gaat ook nu nog door, dat men de heugenis aan het goede dat men deed, graag koestert, en omgekeerd, de herinnering aan wat men misdeed, liefst niet uit opgerakeld.

Dat zit er bij het kind reeds in, dat het u graag zien laat, als het op school voldeed, of iets aardigs knutselde, en omgekeerd zijn afgekeurd werk graag wegtopt. En die dubbele trek gaat mee het leven in, bij man en vrouw. Luister maar naar de gesprekken, merk maar op, wat heugenis en verbeelding bezig houdt, en de uitkomst is altoos weer, dat hetgeen men goed en lofwaaardig deed, gedurd wordt aangestipt en weer opgehaald, en dat omgekeerd, wat ons tot onreine strekte, liefst in het hoekje der vergetelheid wordt weggezet.

Het is zoo, er is ook een hooger standpunt. Als men gaat inzien, dat al dat bezig zijn in eigen gedachten met wat men goeds deed, slechts de ijdelheid prikkel, Als men vroemelijk gedenkt, hoe het alleen genade was, die ons tot het goed werk bewaande. En als de zelf verloochening allengs zulk een macht in ons wordt, dat we opzettelijk het mijneren en spreken over onze goede daden mijden.

In het gebed voor God op de knieën, als het gebed innig wordt, treedt zelfs veelal de herinnering aan onze goede daden zoo geheel op den achtergrond, dat alleen het schuldbesef over onze verkeerdheden, en de dorst naar verzoening van het bedreven kwaad of nagelaten goed, op den voorgrond komt.

Maar in het gemeene leven, zoo ge niet op enkele geestelijk hoog staande personen, maar op de breede schare der gewone lieden let, vindt de regel telkens weer bevestiging, dat we den band die ons bindt aan wat we goeds deden, o, zoo gaarne aantrekken, en omgekeerd, den band aan wat we liefst uit onze herinnering uitwischen, o, zoo gaarne laten verlaten.

Jesus teekent ons dit naar het leven, als hij van den „vijandigen mensch,” die kwaad zaad in den akker gezaaid had, er kort bijvoegt: *en hij ging weg.*

Eerst waren zijn gedachten met niets anders vervuld geweest, dan met het denken aan dien akker van zijn vijand. Hij had er op gezonnen en gepeinsd, hoe hij ongemerkt naar dien akker toe kon sluipen. Met welgevallen had hij uit zijn eigen tuin kwaad zaad opgezameld. En nu wachtte hij maar op het oogenblik, dat de tarwe in den omgeploegden akker gezaaid zou zijn, want dan kon hij er dat kwaad zaad over heen strooien.

Zoo oefende die akker dagen lang een ongemeene aantrekkingskracht op hem uit. Hij ging er overdag naar zien, of het ploegen en zaaien nog niet was afgelopen. En toen hij dat wist, trok die akker hem nog sterker aan, en had hij 's nachts geen rust op zijn leger, maar stond hij op en sloop naar dien akker toe, en liep er over heen, aldoor het kwaad zaad naar links en rechts met volle handen uitstrooiend, dat hij in zijn boezelaar had meegenomen.

Maar nauwelijks is aan den boezen lust bot gevierd, en het zaaien van het onkruid afgelopen, of nu staat hij er omgekeerd voor. En even sterk als tot dusver die akker hem aantrok, even sterk is nu de drang in hem, om van dien akker weg te komen.

Zoo is het booze stuk niet volvoerd, of zijn eerste gedachte is, om snel weg te sluipen, en zich in zijn woning op te sluiten. En om ons dat voelbaar te maken, voegt Jesus er zeer kort bij: „Hij zaaidte het onkruid in het midden der tarwe, en ging weg.”

En dat korte: *en hij ging weg* is het kort verhaal van wat alle eeuwen door, in alle landen, steeds na elke misdaad plaats greep.

Als het booze stuk is volvoerd, is de eerste gedachte van den booswicht, om zich uit de voeten te maken, en alle bewijs van zijn booze daad weg te nemen.

De vrucht van zijn booze daad heeft men nog een tijdlang lief, maar de daad zelf poogt men in diepe vergetelheid te begraven.

Zoo veel het kan snijdt wie misdeed, den band aan wat hij deed af.

Slechts vergist ge u, zoo ge denkt, dat het zoo alleen den eigenlijken booswicht vergaat.

Natuurlijk, bij hem komt het 't sterkt uit. Hij weet en voelt, dat de strafende gerechtigheid hem op de hiel zit; dat de wreke hem dreigt van wie hij aanrandte in zijn goed of eer; en na de misdaad wordt in hem een prikkel der consciëntie wakker, die hem geen rust gunst, maar ontzet en voortjaagt.

Maar toch valt geheel hetzelfde te bespeuren bij de gewone lieden, die zondigen in het klein. Bij kleine en bedekte oneerlijkheid. Bij gepleegde valsheid of bedreiging. Als er gelasterd of geachtelapt is. Als men zich schuldig maakte aan grof egoïsme. Als men in drift zich vergat en in zijn trots anderen gekrenkt heeft. Als men tegen de liefde inging, en zeer deed of krenkte. Of ook als men zich door zijn zinlijkheid liet vervoeren, en zich te buiten ging en onteerde in eigen oog.

Bij al dat duizenderlei kwaad, dat dag aan dag in onze gezinnen en in onze kringen tegen God en den naaste gezondigd wordt, ziet ge altoos weer hetzelfde verschijnsel, dat men, alshet kwaad bedreven is, het van zich poogt af te schelden, door het stil te houden, door het te verbergen, door te ontkennen dat men het gedaan heeft, door er zich op allerlei wijs van los te maken, en als het kan een muur op te trekken tusschen onze ziel en onze zonde.

Hoe erger het kwaad was, en hoe meer we vooruit weten, dat het ons in anderzoozorg verlagen zou, des te sterker werkt die drang, om er van af te komen. En ook, hoe fijner ons zedelijk gevoel werkt, hoe meer het ons hindert als de heugenis van wat we misdeden, ons naloopt en vervolgt.

Toch merken we gedurig, hoe ijdel al zulk pogen is, zoo we niet enkel vragen naar wat de menschen van ons weten, maar zoo we allereerst met den vrede onzer eigen ziel rekenen, en rekenen met den heiligen God.

Of wie kent niet die oogenblikken, dat als bij het flikkeren van een bliksemstraal, plotseling een lang vergeten zonde uit zijn verleden in al haar klaarheid, als werd ze pas bedreven, weer voor u staat?

Wie weet niet, hoe in oogenblikken als ernstige krankheid ons overvalt, of harde ramp ons treft, of doodsgeslacht voor oogen staat, een onzichtbare hand plotseling onze consciëntie omwoelt, en ons schrik aanjaagt door het weer oproepen in onze consciëntie van wat we voor God en menschen misdeden? Het Belzasserschrift aan den wand.

Begraven helpt niet bij de heugenis van het kwaad, waarin we gezondigd hebben. Dat graf van vergetelheid wordt telkens op het onverwachte weer ontolten, en dan staat het alles weer even levend en versch voor ons, alsof er geen tijd tusschen lag, en werpt het zich op ons, om ons met zoo bitteren nadruk te doen gevoelen, dat het onze zonde was en onze zonde blijft, en dat die oude zonde ons blijft aanklagen voor God.

Dat slijt met geen jaren.

Eer schijnt het, of het met het klimmen der jaren nog sterker macht over ons krijgt, en ons rusteloos dreigt met de profetie, dat dit alles nog slechts voorwezen zijn van het vreeselijke dat dan eerst komen zal, als we allen voor den rechterstoel van Christus verschijnen, om te ontvangen naar hetgeen we gedaan hebben, hetzij goed hetzij kwaad, zodat we zelfs rekenschap zullen geven van elk ijdel woord dat we gesproken hebben.

Dan ging wie zondigde wel vele jaren van zijn zonde weg, maar in het eind heeft die oude zonde hem toch weer achterhaald, en ligt de gewonde ziel onder de schuld van heel een leven verpletterd.

Hier is slechts één redding.

Niet gij kunt van uw zonde weg. Al wat ge u daarvan inbeeldt is slechts schijn. De geheimzinnige draad, die u aan uw zonde en uw zonde aan u bindt, kunt ge zelf nu noch in eeuwigheid doorsnijden.

Die dat alleen kan, is de Zone Gods, die den vloek der zonde gedragen heeft.

Hij heeft toegang tot ons hart. Hij doet u uw zonde niet in de vergetelheid uit, maar neemt ze op zich, neemt ze van u over, scheidt er u van af, en maakt dat geen vezel u meer aan uw zonde bindt.

En daarom, hier is de ruste voor de ziel die door haar zonde gejaagd wordt. Hier is de vrede voor wie de gerechtigheid ducht.

Niet gij kunt van uw zonde weg gaan of ze van u weg nemen. Alleen Jesus kan ze van u weg nemen.

Mits gij dat wilt, en dat te willen is uw geloof.

Amsterdam, 23 Mei 1902.

Voor de Vrouwenkampen in Zuid-Afrika.

Verantwoord in ons nummer van 18 Mei: f 7401.93; verder: van de Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Reeuwijk. Gift in 't kerks. f 250. Totaal f 7404.43.

De bezwaren.

IV.

De bezwaren, die tegen het Concept-contract zelf zijn ingebracht, zijn hiernede afgedaan. Gelijk men gezien heeft, zijn de meeste dezer bezwaren te wijten aan misverstand, en kunnen zij dus gemakkelijk uit den weg worden geruimd. De weg, door verscheidene classen ingeslagen, om door amendementen aan deze bezwaren te gemoet te komen, wordt door ons daarom van harte toegejuicht. De Generale Synode zal daardoor haar taak vergemakkelijkt vinden, en ook de Vereeniging voor Hooger Onderwijs weet dan op haar jaarvergadering, welke veranderingen de Kerken in het Concept-contract wenschen aangebracht te zien.

Want wel is het waar, dat *De Heraut* van meet af er op gewezen heeft, dat elk amendement, waardoor het *compromis* zelf werd aangeast, het Concept-contract voor een van beide partijen onaanneemelijk zou maken, maar men heeft daaruit ten onrechte afgeleid, dat wij de vrijheid der Kerken aan banden wilden leggen, of elk amendement onontvankelijk verklaarden.

Laat ons daarom onze bedoeling nader

mogen duidelijk maken, om ook dit misverstand af te snijden. De broeders, die het Concept-contract aanboden, kunnen geacht worden de „beide richtingen” te vertegenwoordigen. Na langdurige en breede besprekingen, zijn deze broeders tot eenstemmigheid gekomen en hebben een accord opgesteld, waarin naar hunne overtuiging, over en weer de uiterste concessies gedaan waren. Wanneer dit Concept-contract nu door de Kerken, die vóór universitaire opleiding zijn, zoo geamendeerd was geworden, dat de concessien, die aan de voorstanders der eigen inrichting waren gedaan, er uitgelicht waren, dan hield het daardoor van zelf op een *compromis* te zijn. En evenzoo gold dit voor de Kerken, die meer sympathie voelden voor de Theologische School; ook zij hadden te bedenken, dat elke principieele verandering van het Contract vanzelf ten gevolge zou hebben, dat het Concept daardoor voor de broeders aan de andere zijde ophield aanneemelijk te zijn.

Maar dit wilde daarom natuurlijk niet zeggen, dat de Kerken allerlei bepalingen, die met de beginselen niets uitstaande hebben, niet konden verduidelijken of wijzigden. De pogingen, die daartoe zijn aangewend door verschillende classieke vergaderingen, zijn door ons niet afgekeurd, maar veeleer aangemoedigd. Nu bleeken is, dat verschillende bepalingen tot misverstand aanleiding gaven, was dit zelfs gebedend noodzakelijk. En zonder nu te veel uit de school te klappen, mag toch wel worden meegedeeld, dat van de zijde der Vrije Universiteit zelve op de jaarvergadering het voorstel zal worden gedaan, het Concept-contract wel aan te nemen, zooals het daar ligt, maar tegelijk aan de Directeuren de volmacht te verleen, in overleg met Curatoren en Professoren, die wijzigingen in het Contract aan te brengen, die de Generale Synode zal noodig achten, mits daardoor *principieel* in het Contract geen verandering wordt gebracht. Van een strak en stijf blijven staan op elke letter en bepaling van het Contract, is dus geen sprake. Veeleer zal dankbaar elk amendement, waardoor het Concept-contract nog duidelijker en beter wordt, worden aanvaard. Aan de Generale Synode verblijve dan de taak, om te beoordeelen, in hoeverre deze amendementen werkelijk als verbeteringen te beschouwen zijn, en daarom in het Contract moeten worden aangebracht.

Voordat wij nu tot de bespreking van de principieele bezwaren overgaan, dient nog een tweetal bezwaren besproken, dat slechts zijdelings met het Concept-contract saamhangt, maar toch van niet geringen invloed op de bezwaarde broeders schijnt geweest te zijn.

Het eerste bezwaar, dat vooral thans op den voorgrond wordt geschoven, raakt de

VERMEERDERING VAN UITGAVEN.

die, naar men zegt, uit de voorgestelde regeling voor de Kerken zou voortvloeien.

De becijfering, die men hierbij maakt, schijnt zeer eenvoudig. De Kerken betalen thans aan tractement voor hare hoogleraren 5 maal 3000 gulden, dus 15,000 gulden. Gaat het Contract door, dan moeten de Kerken voor 8 hoogleraren (vijf van de Theologische School en drie van de Theologische Faculteit) hetzelfde salaris uitkeeren, dus 24,000 gulden. Een vermeerdering van 9000 gulden. Bovendien zouden college- en examengelden der studenten, die ongeveer 6000 gulden bedragen, voortaan in de kas der Vereeniging vloeien. Feitelijk zouden de Kerken dus, in plaats van bij de samensmelting eenige winst te hebben, 15,000 gulden per jaar meer hebben op te brengen. Een schrikbeeld, dat genoeg is, om onze reeds zoo zwaar belaste Kerken de angst om het hart te jagen.

Nu hebben de broeders, die dit bezwaar opperden, zeker slag van wat de Fransen noemen l'art de grouper les chiffres. Maar zij vergeten, dat de officiële balans der Theologische School er wel een weinig anders uitziet, dan deze flatteerende balans zou doen vermoeden.

Slaat men het rapport op, door Curatoren der School op de Synode te Groningen ingediend, dan blijkt, dat de Theologische School, met het daaraan verbonden Gymnasium, een jaarlijksche uitgave vordert van 40,000 gulden. Aan college- en examengelden staat daartegenover een jaarlijksche ontvangst van 12,000 gulden, zodat de kosten feitelijk bedragen 28,000. Om deze kosten te dekken, ontvangen Curatoren uit collecten, giften, opbrengst van *De Basuin*, steun uit de uitbreidingskas enz. een rond bedrag van 15,000 gulden. Er is dus, rond de penningmeester op de Synode meedeelde, een jaarlijksch tekort van meer dan 10,000 gulden.

Volgens de thans voorgestelde regeling zal het gymnasium voortaan overged

1) Deze voordracht is uitgegeven bij J. C. Hinrich te Leipzig. Prijs 2 mark.